

ОТВОРЕНО ПИСМО – ПОЗИЦИЯ
на Асоциация „Прозрачност без граници“
относно
Подхода за обсъждане и приемане на проект
на
Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или
публично оповестяващи информация за нарушения

Този законопроект е дългоочакван от българското общество и европейските институции, тъй като трябва да осигури допълнителни инструменти за защита на хората, които са готови да се противопоставят на корупцията и лошото управление.

Като част от антикорупционната организация Transparency International, която има водеща роля при иницирането на мерки за защита на подателите на сигнали за корупция, Асоциация „Прозрачност без граници“ и част от whistleblowing international network, която е ангажирана с наблюдение на въвеждането на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 година относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза.

Изразяваме своята загриженост от начина, по който тя се въвежда. България не успя да осъществи имплементацията в предвидения двегодишен период. Забавянето предизвиква започване не процедура по установяване на нарушение на правото на ЕС от страна на ЕК. Сега в опита си да отчете напредък правителството прибързва с неумели действия.

На 21 април 2022 г. Министерството на правосъдието публикува дългоочаквания проект на Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи

информация за нарушения. Документът е публикуван в портала за обществени консултации www.strategy.bg, със срок за депозиране на становища до 23 май 2022 г.

Запазена е практиката обществените обсъждания да се провеждат по време на дълги празници. Този чиновнически подход се ползва тогава когато трябва тихомълком да се „промушат“ неудобни текстове. Релно има малко повече от 10 работни дни за запознаване с текста и подготовка на становища.

За съжаление, въпреки многократните подканяния към поредица от министри на правосъдието за широка дискусия с всички заинтересовани страни такава така и не беше проведена преди формалните процедури по превръщането му в законопрект. А тук трябва да се отчете, че директивата сочи като такива освен многобройните държавни институции и общините, бизнес, синдикати, журналисти и медии, институциите на съдебната власт.

От представения текст и придружаващите го „мотиви“ – по същество преразказ на предложените в проекта на закон текстове, не става ясно защо е избрано едно или друго решение.

Например защо не се възползваме от преходния период, който дава възможност такива системи за обработка на сигнали да бъдат използвани само в големите предприятия. Не е ясно с какви аргументи е разширено приложното поле на Директивата и върху националното законодателство, а не само върху приложението на европейските норми.

Интересно и неаргументирано е решението да се предоставят функциите по приложение и контрол на изпълнението на бъдещия закон на орган, който според коалиционното споразумение партньорите са предвидили за закриване и раздробяване. Това няма ли да минара практическото му приложение?

Съвършено бланкетно са изброени мерките за подкрепа на лицата, които подават сигнали за нередности. Те са останали кухи декларативни фрази без предвидени реални механизми за осъществяване.

Дори правната помощ, която трябва да се оказва, е посочена по начин, който я обезсмисля. Лицата ще получават служебен защитник, на когото в последствие ще трябва да възстановяват платения от държавата хонорар.

По начина, по който е направен проектът на закон прехвърля всички неясни моменти по създаването на системи за приемане и реакции по сигнали за нередности и защита на лицата, които ги подават върху бизнеса. Държавата запазва за себе си правото само да наказва същия този бизнес за това, че не изпълнява неясните ѝ изисквания. По същество тя не само създава задължения за бизнеса и го въвлича в разходи по тях, но и не казва какво точно иска да бъде изпълнено.

Законопроектът е изключително важен нормативен акт не само защото трябва да създаде правна база в област, която е пряко свързана в борбата с корупцията, но и защото засяга организацията на работа на всички юридически лица, които са работодатели на повече от 50 работници и служители.

Като не приема начина на работа по този проект на закон „Прозрачност без граници“ счита, че за приемането на адекватно законодателство в тази сфера е необходимо да бъдат изпълнени две съществени условия:

- 1) широка реално дискусия с всички заинтересувани страни, включително с местните власти, бизнеса, синдикатите, журналистическата гилдия – всички те са пряко включени в приложението на бъдещия закон
- 2) Последващ достатъчен срок за обсъждане (тук е необходимо да се отбележи, че срокът за сегашните обществени консултации номинално съответства на законовите изисквания, но реално е избран такъв период, в който няма да е ефективно)

Асоциация „Прозрачност без граници“ счита, че нито един субект няма интерес от законодателство, което може да обезсмисли тази добра идея, същевременно ще се превърне в поредната допълнителна административна тежест за бизнеса, без да има никаква практическа полза от него.

Като част от антикорупционната организация Transparency International, която има водеща роля при иницирането на мерки за защита на подателите на сигнали за корупция, Асоциация „Прозрачност без граници“ заявява, че ще депозира своето

становище по предложению проект и ще наблюдава активно процеса по неговото приемане.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

27 април 2022 година, град София